STICUSA KNIPSELKRANT 73

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN

Maandag 1 april 1985

1935 BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN 1985

Oudste Nederlandstalig Dagblad op de Antillen

Van Oliekrant tot Onafhankelijk Dagblad

Kritiek op Shell leidde tot oprichting van de Beurs- en Nieuwsberichten

WILLEMSTAD- In 1918 is er een draadloze telegraafverbinding op Curaçao tot stand gekomen, maar pas in 1927 werd deze definitief. Bij de Shell, toen CPIM geheten (van Curaçaose Petroleum Industrie Maatschappij), werkten toen 485 Europese Nederlanders en bij de Curaçaose Scheepvaartmaatschappij 361. Bij de overheid en in andere particuliere bedrijven werkten ook enkele honderden Europese Nederlanders. Die Nederlanders hingen met hart en ziel aan het land, dat zij verlaten hadden en het duurde maanden eer zij de kranten van thuis kregen nagestuurd.

Eerste initiatief

Het uitgeven van een nieuwsblad hangt ten nauwste samen met de mogelijkheid snel over nieuws te beschikken. Ofschoon al in 1886 een telegrafische kabelverbinding met het buitenland tot stand was gekomen en er ook inderdaad omstreeks die tijd nieuwsbladen op Curaçao ontstonden, gaan de kranten, de dagbladen van nu, terug op de totstandkoming van de definitieve radioverbinding met Nederland.

Tweede initiatief bij de olie

Sinds 1926 was pater Petrus I. Verriet O.P. - de latere apostolische vicarius-redacteur van de Amigoe di Curaçao, toen een missie-weekblad met wat nieuws. Het "apostolaat van de pers" was in die jaren richtsnoer van het katholiek handelen en al gauw, nadat de telegraafverbinding tussen Curaçao en Nederland tot stand was gekomen, nam Verriet dus, voor die tijd modern en vooruitstrevend, het initiatief om tot een katholiek dagblad voor Curaçao te komen. Hij vroeg hiertoe prijsopgave bij Radio Holland N.V. en kreeg een offerte van f. 400 per maand. een bedrag, dat in de toenmalige omstandigheden niet opgebracht kon worden. Bovendien leek het discriminatie van Curaçao, want voor hetzelfde bulletin betaalde Suriname f. 600 per jáár.

Het zou hier te ver voeren uit te leggen, hoe dit kwam.

Initiatiefnemer en Oprichter van de Beurs- en Nieuwsberichten: Willem van Eijk geboren Delft 11 november 1886 overleden Bondire 16 december 1956.

Tweede initiatief bij de olie

Het tweede initiatief werd bij de Shell-directie genomen, die op de hoogte was van Verriets pogingen. Shell stelde Verriet voor financieel te steunen en een aantal abonnees te garanderen.

De Missie gevoelde hier niet voor, want uiteraard zouden financiële banden ook kunnen doorwerken op het redactionele beleid.

En dáár wrong de schoen juist, want hoewel Shell zelf bijzonder goed voor haar mensen zorgde, ook al ging dat wat "paternalistisch" zoals men dat tegenwoordig noemt, Daarnaast bestonden vele misstanden, want sociale wetten waren er nog niet. De eerste sociale wet is pas van Gouverneur G.J.J. Wouters uit 1936.

Derde initiatief Otto Cras

Uit dit gevoel dat er wat gedaan moest worden voor de brede lagen van de eigen bevolking, werd het eerste Nederlandstalige dagblad geboren, De Curaçaosche Volkskrant, januari 1934.

Curieus ongetwijfeld voor ons in 1975, dat men ter verbetering van de toestanden onder de bevolking een krant in het Nederlands ging uitgeven: Otto Cras, de stichter van deze krant, ging hierbij uit van de gedachte, dat zijn blad de noden en behoeften op die manier bij de autoriteiten bekend zou maken. Aan gangmakerij onder de bevolking deed men toen niet.

vervolg 2.0.2

Strikt genomen was Cras' blad echter niet het eerste Nederlandstalige dagblad van Curaçao.

De Emmabode, moeder van de Beurs

Medio 1929 waren enkele leden van de club van Shell employees, Asiento geheten, een eigen orgaan begonnen. De Emmabode, zo genoemd naar koningin Emma, naar wie ook Emmastad, eveneens in 1929 ontstaan, werd genoemd.

De Emmabode verscheen elke twee weken en bevatte club- en sportnieuws.
Redacteur was Jan Haayen.

Toen het blaadje eenmaal goed op pad was, kreeg het een bijlage, een gestencild blad Gratis Nieuwsberichten, waarin telegrafisch nieuws werd opgenomen, dat met medewerking van de CPIM verkregen werd. De directie betaalde nl. voor het scheepsbulletin van Aneta, dat door Radio Holland werd opgevangen in een schuur niet ver van het Hoofdkantoor van Shell, dus op het maatschappij-terrein.

Aanvankelijk verscheen Gratis-Nieuwsberichten een paar keer per week, weldra elke dag.
Hiermee had het Nederlandstalige dagblad op Curaçao zijn intrede gedaan.

Vreemde situatie

Europese Nederlanders die bij de olie werkten, rechtstreeks vernamen wat er in de wereld gaande was. In Willemstad bestond sinds 1928 wel La Prensa, maar die was in het Spaans, een taal die de meeste Europese Nederlanders niet kenden.

Willem van Eijk duldde geen kritiek

Onderdirecteur bij Shell in die dagen was Willem van Eijk. Van Eijk was een man vol initiatieven en wilskracht.

Niet voor niets had hij het tot onderdirecteur gebracht. Van Eijk was van mening, dat de uitgave van een blad in de Nederlande taal en met een betrouwbare en algemene berichtgeving niet alleen zou voldoen aan een bestaande plaatselijke behoefte, maar bovendien, van Eijks echtgenote was een Vlaamse de doorwerking zou bevorderen van de Groot-Nederlandse gedachte van saamhorigheid en eendracht, terwijl hij tenslotte hoopte, dat hierdoor de Curaçaose bevolking ruimer gebruik zou gaan maken van het Nederlands en hierdoor meer deel zou krijgen aan de Nederlandse cultuur.

Wij moeten hierbij niet vergeten, dat de jaren dertig midden in de Nederlandstalige cultuurperiode van Curacao vielen, zodat Van Eijks gedachte niet zo vreemd was, als zij nu zou lijken.

Van Eijk had de lijst in handen gekregen, die pater Ambrosius Euwens O.P. in de Amigoe di Curaçao van 1922 had gepubliceerd van alle mogelijke en onmogelijke tijdschriften, die na 1812 op Curaçao waren verschenen. In 1933 liep hij met de gedachte rond van een eigen krant.

In december 1933 vulde pater H.M. Hulsman O.P. de lijst van Euwens aan, ook weer in de Amigoe. Hieruit zag Van Eijk, dat bijna al die blaadjes na kortere of langere tijd hadden opgehouden te bestaan. Hij begreep dus een financieel risico te zullen lopen, als hij met een krant begon.

De actie van De Curaçaosche Volkskrant heeft Van Eijk evenwel over zijn aarzeling heen geholpen.

In januari 1934 begon Otto Cras met dit dagblad en in hartige termen uitte hij daarbij kritiek op de sociale toestanden zoals die toen bij Shell bestonden.

De krant van Cras werd wat dilettantisch geleid en het Nederlands was niet al te best, maar jeugdig enthousiasme, de ongezouten kritiek van Rafael A. Henriquez, de schrijver van de hoofdartikelen, en de leuke, maar fel-scherpe caricaturen van Pelikaan" Caricaturas Parlantes", maakten dat men in het kantoor van de Shell-directie wel graag een eind eraan zou maken. Wij zeggen nogmaals: wij spreken nu van de Shell-directie omstreeks 1934, een tijdvak toen directies overal ter wereld anders stonden ten opzichte van haar werknemers dan thans.

Op 19 februari 1935 stond er in de Curaçaosche Volkskrant van Cras een artikel onder de kop "Ons onderzoek", waarin enkele van de toen bestaande misstanden bij Shell aan de kaak werden gesteld.

Doodvonnis

Dit betekende het doodvonnis voor de Curaçaosche Courant. Wie in de jaren dertig kritiek had op de olie, moest verdwijnen of werd opgekocht. Namens de Shell deed Van Eijk een "offerte".

De Shell zou elke dag 400 exemplaren kopen en dan financieel steunen.
Otto Cras wees dit af.

De agent van Radio Holland, de heer M.B. van Kuik, bezocht daarop de heer Cras en vroeg deze, of hij bereid zou zijn de kopij voor het drukken aan de Shell -directie voor te leggen. Vanzelfsprekend was Cras daar niet toe bereid.

Proefnummer van de Beurs

Intussen was de heer Van Eijk al zo ver gevorderd met zijn plannen tot stichting van een dagblad, dat hij op woensdag 20 februari 1935, dus de dag ná het fameuze stuk in de Curaçaosche Volkskrant, met een proefnummer van de Beurs en Nieuwsberichten kon uitkomen, gedrukt bij Suarez, Zalm & Co., zoals links bovenaan stond, en met als uitgever K. van Gogh, rechts bovenaan genoemd. De heer Koenraad van Gogh was chef van de correspondentie-afdeling van Shell, maar dat stond natuurlijk niet in de kop vermeld.

Het proefnummer ging vergezeld van een circulaire onder de titel "Een Hollandsche Krant", waarin werd meegedeeld, dat de Beurs op 1 april 1935 zou gaan verschijnen en dat een abonnement f. 1,50 per maand kostte, precies hetzelfde als de Curaçaosche Courant.

1 April gedrukt, 2 April verspreid

Het is inderdaad gelukt de Beurs op 1 april te drukken, maar omdat de hele krant met de hand moest worden gezet, was het al 's avonds elf uur, toen de krant klaar was.

Hoe gebrekkig de outillage was, blijkt wel hieruit, dat het papier maar aan één kant bedrukt was (de z.g. schoondruk).
Mensen die hun krant openvouwden keken verbaasd naar twee blanco bladzijden (de z.g. weerdruk) die onbedrukt waren gebleven.

Deze eerste Beurs is, omdat het zo laat geworden was, pas de volgende morgen verspreid. Het nummer van 2 april is op tijd verschenen, maar het is in die eerste tijd ook wel eens voorgekomen, dat men, blij dat de krant van die dag erop zat, vergat het zetsel te distribueren. Dat moest dan de volgende dag vroeg gebeuren, wat ook wel vertraging gaf.

Twee Shell-mensen als redactie

Zoals gezegd stond in de kop de heer Koenraad van Gogh als uitgever vermeld.

Dit was uiteraard onjuist. De heer Van Eijk financieerde de zaak. Van Gogh voerde de redactie, geholpen door de heer Johan Janknegt, ook een Shell-employé en oud-redacteur van De Emmabode. Behalve internationaal nieuws, bevatte het eerste nummer van de Beurs bijna geen lokale berichten.

Wat er aan plaatselijke nieuwtjes in staat, heeft betrekking op Emmastad. Zo weinig hadden de heren Van Gogh en Janknegt zich ingeleefd in hun nieuwe rol van redacteur van een niet-Shell blad dat zij als zij over de heer Ottens, "een van onze employé's", schrijven, zij hiermee niet bedoelen dat de heer Ottens employé van de Beurs was, maar van Shell.

Behalve een advertentie van de Hollandsche Boekhandel (nu Boekhandel Mensing), staat er nog één advertentie in: de verloving van Rein Gehrels met Ija Schotborgh per 1 april 1935.

Meegedeeld werd, dat de redactie door de Shell-employé's maar een tijdelijke voorziening was, want een vakjournalist was op komst.

Johan van de Walle

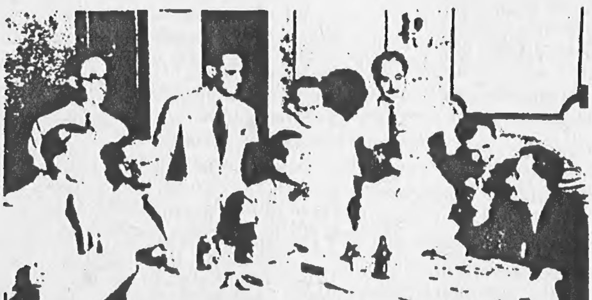
Die vakjournalist was Johan van de Walle, die op 16 juni 1935, twee en een halve maand na het begin van de Beurs, arriveerde. Van de Walle was toen 23 jaar oud en heeft, als eerste, een werkelijke krant gemaakt op Curaçao. De heer Van Eijk, onderdirekteur, en de heer Bichon van IJselmonde, rechtsgeleerd raadsman van de Shell, hebben van de Walle gevonden. Deze was verslaggever van het Persbureau Vaz Dias te Amsterdam.
Van de Walle is de eerste hoofdredacteur van de Beurs geweest.

Jan Nijdam

Zoals gezegd, is de Beurs van huis uit een olie-onderneming, voortgekomen uit een olie-nieuwsbulletin, geconcipieerd door de onderdirekteur van Shell en geredigeerd door de vertrouwensman van de directie, het hoofd van de correspondentie-afdeling. Naast de hoofdredacteur bleef Koenraad van Gogh aan, doch slechts kort, want op 1 augustus 1935 werd hij vervangen door Jan Nijdam, stuurman van de Curaçaose Scheepvaartmaatschappij, iemand, die als free lance in Nederlandse bladen schreef.

Op 1 september 1935 heeft de Shell de Beurs aan Nijdam verkocht.

Zie verder pag 3

Vergadering van de Curaçaose Persvereniging in 1945. Staande op de achterste rij v.l.n.r.: Emilio Lopez Henriquez (La Prensa), Fernand de Rooy (Amigoe), Pater W. de Barbanson O.P. (La Cruz), Eugène Winters (Gouvernementspersdienst), dan zittend v.l.n.r.: Louis de Wit (Beurs), Constan Casiano (La Union), Isidoor Bloch (Boletin Comercial), Johan Hartog (Amigoe), Henk de Wit (Beurs), Jan A.M. Hart (Amigoe).

Einde van de volkskrant

Op 14 juni 1935 ontving de Curaçaosche Volkskrant een brief, waarbij Radio Holland het contract opzegde. Bij een bespreking hierover tussen Cras en Van Kuik bleek, dat de Beurs-en Nieuwsberichten bezwaar had tegen verlenging. Cras gaf zich evenwel niet gewonnen en publiceerde sinds 24 september 1935 toch nieuws met als bronvermelding "uit de Boletín Comercial en de Beurs-en Nieuwsberichten". Hoewel dit natuurlijk op de lange duur ook niet mocht, liet de Shell het erbij, wel begrijpend, dat dit toch het begin van het einde zou zijn.

Otto Cras is in 1937 overleden, maar zijn mederedacteur Dries Kramers heeft het blad, samen met Otto's moeder, voortgezet tot hij inderdaad de strijd moest opgeven.

In 1939 hield de Curaçaosche Volkskrant op en.. kwam Dries Kramers terecht bij de Shell.

Oprichting CDUM

De banden met Shell zijn na december 1940 steeds losser geworden. Op 31 december 1940 werd opgericht de N.V. Curaçaosche Drukkerij en Uitgevers Maatschappij, waarvan de aandelen geleidelijk aan, in het bezit kwamen van mensen, die met Shell niets te maken hadden.

Van de Walle tot 1943

Johan van de Walle heeft de Beurs bijna 8 jaar geleid. In 1943 is hij vertrokken naar Suriname, waarna Henk De Wit, een telegrafist bij Radio Holland, hem opvolgde. Henk de Wit is gebleven tot mei 1946, toen hij in staking ging, inzake zijn bevoegdheden. Directeur was Louis W. de Wit, een oudere broer van Henk. Louis ontsloeg zijn broer en werd zelf hoofdredakteur-direkteur.

Aldus het ontstaan van de Beurs- en Nieuwsberichten en zijn eerste jaren.

Johan van de Walle
Maker van de Beurs
Hoofdredacteur 1935-1943

Het proefnummer van de Beurs- en Nieuwsberichten dat op woensdag 20 februari 1935 verscheen. Twee maanden later, op 1 april 1935, begon de Beurs als "echte" dagblad van de persen te rollen.

zie pagina 4

AMIGOE MAANDAG 1 APRIL 1985

Min. Lacle: vertraging met overname van TeleAruba

AEROPUERTO REINA BEATRIX — Voordat minister voor Verkeer ing. Roland Lacle naar Nederland vertrok om de laatste besprekingen te voeren inzake het door de gemengde commissie uitgebrachte advies over de KLM- tarieven, verklaarde hij dat de officiële overdracht van TeleAruba aan het eilandgebied Aruba enigszins vertraagd is.

Oorzaak is dat mede door vele besprekingen inzake de sluiting van de Lago gegadigden voor Lago, besprekingen met de vakbonden en andere zaken, men voor de officiële overdracht nog niet is klaar gekomnen. Het eilandgebied Aruba moet nog de maatschappij oprichten die tezijnertijd TeleAruba zal gaan beheren. Daarna moet overleg worden gepleegd met de Antilliaanse tv-maatschappij over het gebouw, de overname van personeel enz. Daarna pas kan de minister de uitzend- vergunning aan het eilandgebied overdragen.

Voorts bevestigde minister Lacle dat het Bestuurscollege van Curaçao aan de regering verzocht heeft de vergunning voor invoering van de «black box» voorlopig aan te houden. Minister Lacle verwacht dat de overdracht van TeleAruba eind mei zal kunnen plaatsvinden.

1ste. Jaargang — Woensdag 20 Februari 1935 — No. 1

BEURS & NIEUWS BERICHTEN

Dit blad wordt verspreid onder geemployeerden der C. P. I. M. en C. S. M.
voor niet employés verkrijgbaar tegen betaling van f 1.50 per maand

Nieuwsberichten van de [illegible] Radio Holland - Kopie rechten [illegible] Radio Holland.

WEERBERICHT:

45 graden, buiig.

DEN HAAG, 19de.

Naar wij vernemen is de pauselijke nuntius Schioppa ernstig ziek en lijdt sinds 16 Januari aan griep en een dubbele longontsteking. De geneesheer bracht den nacht bij den nuntius door.

De behandeling van het wetsontwerp tot tijdswijziging werd door den senaat uitgesteld.

De minister van Sociale Zaken deelde mede, dat het bedrag van particuliere liefdadigheid aan werkloozen voortaan niet van den officieelen steun zal worden afgetrokken. De aftrek van pensioenen en invaliditeits- en ongevallenrente zal voortaan slechts voor 2/3 geschieden.

AMSTERDAM, 19de.

De scheepswerf Verschure & Co. ontving opdracht tot levering van 6 [illegible] voor Rusland. De werf, waarop 200 man werkzaam zijn, stond op het punt van sluiten wegens gebrek aan orders.

De K.18 bevond zich op de middag van 16 Januari op 6.7 zuid en 32.6 west. De aankomst te Pernambuco zal vermoedelijk op 17 Januari om [illegible] uur plaats vinden.

Van Kalken verbeterde het Nederlandsche record 100 meter schoolslag tot 1 minuut 17.4/5 seconde.

"Pelikaan" te Bangkok. "Rijstvogel" te Schiphol aangekomen.

De opbrengst van de rijksmiddelen was over 1934 ruim 27 millioen gulden beneden de raming doch 26.5 millioen boven 1933.

De in verzekering genomen directeur en commissaris van het Paleis van Volksvlijt zijn thans gearresteerd.

Italie is van plan om militaire actie te voeren tegen Abessinie, meldt de correspondent te Rome van het "Algemeen Handelsblad" alhier, die beweert uit zeer betrouwbare bron te hebben vernomen, dat Italiaansche oorlogsschepen uitgerust met zware kanonnen en tanks onderweg zijn naar Erythrea en dat Italie besloten is in den vorm van een ultimatum van Abessinie de definitieve vaststelling te eischen van de grensschlijn tusschen Abessinie en de Italiaansche kolonies Erythrea en Somaliland. Volgens den correspondent houden de Italianen vol, dat de vaststelling van de grens tot dusver opzettelijk door Abessinie werd verhinderd.

WASSENAAR, 19de.

De begrafenis van minister Kalff had onder zeer groote belangstelling te Westerveld plaats. Ir. van Manen van de Nederlandsche Spoorwegen schetste den levensloop van den overledene. Minister Colijn sprak de grafrede uit. Wendelaar, voorzitter van den Vrijheidsbond, sprak namens de liberale staatspartij. Tenslotte sprak de oud-redacteur van het Handelsblad, de heer T. Kalff, zoon van den overledene, en dankte. De regeerings- en legatiegebouwen hadden de vlag halfstok.

BERLIJN, 19de.

De Duitsche pers toont zich zeer opgewonden en eenigszins gealarmeerd over de vertragingstaktiek te Geneve, welke er op berekend is de uiteindelijke beslissing omtrent de nationaliteit der Saar te rekken. Eenige bladen beschuldigen de Fransche regeering op scherpe wijze van chicane en engheid van geest door op het laatste oogenblijk eischen van militairen aard te berde te brengen, welke de voorzieningen van het Verdrag van Versailles voorbijstreven en klaarblijkelijk ingegeven zijn door den Franschen generalen staf. Vernomen wordt, dat deze eischen intusschen te Berlijn officieel ingediend zijn en dat den Duitschen consul te Geneve is opgedragen den voorzitter van het Saarcomité van Drie, baron Aloysi, van Duitschland's standpunt op de hoogte te brengen. Volgens berichten uit Geneve zijn de Fransche eischen als volgt: Beperking der breedte van de autowegen in het Saargebied, verbod van invoering van den Vrijwilligen Arbeidsdienst in de Saar, als mede de verplichting van Duitsche zijde om het vliegveld te Saarbruecken, gelegen op een laagliggend land en blootgesteld aan overstrooming, niet naar een hooger gelegen plaats over te brengen. Andere bezwaren zijn gegrond op de Fransche vrees voor de beweerde strategische positie van verschillende gedeelten der Saarlandsche spoorwegen. In een Donderdag gepubliceerde officieuse verklaring wordt er op aangedrongen, dat de definitieve datum der wederinlijving van de Saar bij Duitschland onverwijld worden vastgesteld, daar het voor de Saarindustrie van het grootste belang is dezen datum te weten en de tegenwoordige toestand, geschapen door het instellen van een Fransche douanebarriere op de Saarlandsche grens, onhoudbaar is.

Een overtuigend bewijs voor de doeltreffendheid der nieuwe politiek van rasverbetering ingezet door het Hitler regiem werd geleverd door de levensstatistieken voor het jaar 1934, welke alle Duitsche steden met een bevolking boven 100.000 zielen omvatten. Gedurende de betreffende periode bedroeg het aantal aangegane huwelijken 243.855, tegen 203.963 in 1933 en slechts 163.416 in 1932. Nog verheugender zijn de geboortecijfers over hetzelfde tijdperk, waaruit blijkt dat in het jaar 1934 279.178 kinderen geboren werden tegen 208.787 in 1933 en 206.[illegible] in 1932. Of uitgedrukt in de gebruikelijke maatstaf bedroeg de geboorte in 1932 slechts 10.8 per duizend en in 1933 10.9, waarna ze in 1934 opliep tot 14.4.

PARIJS, 19de.

Volgens de Fransche immigratieautoriteiten hebben tot dusverre ongeveer 400 personen in het Saargebied toestemming gevraagd om zich in Frankrijk te vestigen. Van deze zijn reeds 200 de grens overgestoken, doch slechts 40 verzochten te worden opgenomen in de kampen, die in de nabijheid van Toulouse en Bordeaux voor de Saaremigranten zullen worden ingericht. Door de Fransche autoriteiten wordt aangenomen, dat het aantal vluchtelingen uit de Saar niet grooter dan 2000 zal zijn.

De verzoenende rede van Hitler en het bekend worden van den uitslag der volksstemming heeft in de kringen der Fransche ex-frontsoldaten een diepen indruk gemaakt. Jean Goy, leider van de nationale confederatie van ex-frontsoldaten, die bijna 4 millioenen leden telt, betitelde de uitingen van den kanselier als "een nieuw bewijs van Hitler's oprechte bedoelingen", terwijl Cassin, die dikwijls namens de Fransche oorlogsveteranen naar internationale conferenties werd afgevaardigd, "de vredesboodschap" van den kanselier met vreugde begroette. Gedeputeerde Scapini, die tijdens den oorlog het gezichtsvermogen verloor en president is van de Fransche federatie van blinde oorlogsveteranen, wees op de groote economische voordeelen die voor beide landen zouden voortvloeien uit een Fransch-Duitsche verzoening. Henri Pichot, president van de machtige linksche federatie van ex-frontsoldaten, die eenige maanden geleden zulk een groot aandeel heeft gehad in het tot stand brengen van het contact tusschen de Fransche en Duitsche voormalige strijders, gaf te kennen, dat de Fransche openbare meening Hitler's verklaring met de grootste voldoening diende te ontvangen. Na de uiteindelijke beslechting van de Saarkwestie en 's kanseliers nadrukkelijke verklaring, dat er thans geen verdere territoriale vraagstukken bestaan welke Frankrijk en Duitschland kunnen verdeelen, is tevens een der meest brandende Fransche problemen uit den weg geruimd, zeide Pichot en voegde hieraan toe, dat de herhaalde besprekingen tusschen de Fransche en Duitsche oorlogsveteranen in groote mate bijdroegen tot een nieuwe orienteering van de Fransch-Duitsche betrekkingen.

OBERAMMERGAU, 19de.

Anton Lang, de wereldberoemde Christus van de passiespelen te Oberammergau, die deze rol van 1900 tot 1922 vervulde, heeft bij ge-

De Beurs
Maandag 1 april 1985

GOEDE WEEK-CONCERT IN KERK BRIEVENGAT

WILLEMSTAD – Morgen, dinsdag 2 april, presenteert "Orfeon Crescendo" onder leiding van Frank Davelaar, haar concert voor de "Goede Week", in de kerk te Brievengat. Uitgevoerd wordt het "Stabat Mater" van Joseph Haydn.

Het Stabat Mater is een gedicht daterende uit de 13de eeuw, en toegeschreven aan Jacopone da Todi, volgens nieuwe onderzoekingen aan St. Bonaventura, en beschrijft het leed van Maria bij de kruisdood van Jezus.

Het werk, geschreven voor soli en koor, dateert uit het jaar [illegible]70 of 1771, en weerspiegelt de geest van een van Haydn's meest geinspireerde perioden. Medewerking verlenen Barbara Newton, sopraan, Bita v. Buuren mezzo-sopraan, Bernardino v. Baars, tenor en Nic Miller, basbariton. De begeleiding is in handen van dr. Robert Rojer.

AMIGOE
WOENSDAG 3 APRIL 1985

CCB-secretaris prijst inzet DOW bij bouw jeugdhuis

KRALENDIJK — Bij de opening van het jeugdhuis te Rincon benadrukte CCB-voorzitter Sandra Nicolaas de grote inbreng van de Dienst Openbare Werken.

Bij de algemene projectkosten die fl 1.525.600,-- bedroegen moest de gebruikelijke eigen inbreng 15 procent van het totaalbedrag zijn. Het leeuweaandeel van deze inbreng, aldus de CCB-voorzitter werd door de afdeling DOW geleverd en met name door de heren H. Busman en ing F. de Wit. Ook toonde Salomons zich tevreden over de manier waarop het bouwbedrijf Bejolha de werkzaamheden had uitgevoerd samen met de Industrial Power (INPO) die voor de electriciteits aanleg en de dakbedekking zorgde. De officiele bouw, aldus Salamons in zijn toespraak begon op 4 januari 1984 en de oplevering van het eerste gedeelte vond op 14 december van datzelfde jaar plaats. Tenslotte sprak de CCB-voorzitter nog een afzonderlijk woord van dank uit aan het BC en met name de gedeputeerde van Cultuur Franklin Crestian voor de betoonde welwillendheid en bereidwilligheid tot hulp en medewerking ter bevordering van de bouw van het gemeenschapshuis.

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN Dinsdag 2 april 1985

ARUBA HET EILAND VAN DE GEELSNAVEL STERN

ORANJESTAD - De laatste jaren is reeds meermalen bekendheid gegeven aan het feit, dat Aruba één van de meest unieke stern broedplaatsen herbergt. Op de rifeilanden voor de Lagoraffinaderij is inderdaad een der belangrijkste sternbroedplaatsen gelegen.

Met medewerking van de politie, diverse afdelingen van de Lago en het personeel van de Aruba Ports Authority en mede door een subsidie die Stinapa-Aruba van het Wereld Natuurfonds, afdeling Nederland mocht ontvangen en de aanwezigheid van bioloog drs. Ruud van Halewijn gedurende de periode van 19 mei tot en met 9 juni, is het broedseizoen in 1984 een groot succes geweest.

Drs. van Halewijn is gespecialiseerd in het besturen van zeevogels, in het bijzonder in het Caribisch gebied. Tijdens zijn verblijf op Aruba heeft hij een inventarisatie opgemaakt. De door hem verzorgde uitzending werd destijds mogelijk gemaakt door medewerking van STICUSA en het H.J. van der Hucht Fonds, die respectievelijk de overtocht en de verblijfskosten voor hun rekening namen.

Stinapa-Aruba hoopt dit jaar, met behulp van gelden die via de "International Council for Bird Preservation", afdeling Nederland bij het "Exxon Research Fund" in de Verenigde Staten zijn aangevraagd, de beschikking te krijgen over een ornitholoog voor de periode van een half jaar.

Gedurende dit jaar zou dan een volledige inventarisatie gemaakt kunnen worden van de vogels op de rifeilanden rond Aruba en de Bubali-plas. Zeker nu dat Aruba een moeilijke periode tegemoet gaat en waarin de aandacht meer op het toerisme gevestigd wordt, kan het werk van Stinapa een positieve bijdrage leveren door ook op natuurgebied de toeristen een en ander te kunnen aanbieden. Uiteindelijk zijn de rifeilanden en de Bubali-plas twee unieke gebieden in de regio.

Over de sterns (of "meuchi") die op de rifeilanden broeden kan met vreugde [illegible] worden, dat gekon[illegible] het aantal broe[illegible] aanzienlijk is to[illegible] opzichte van [illegible] '83 was de schatting da[illegible]00 broedparen waren, terwijl deze schatting voor '84 op 4000 gesteld werd. Deze positieve ontwikkeling is mede te danken aan de medewerking van diverse instanties en niet in de laatste plaats aan de bevolking. Vroeger werden namelijk veel eieren geraapt en nesten verstoord, dit kwam in 1984 niet meer voor.

Degene die belangstelling heeft voor het observeren van het gedrag van de stern wordt door Stinapa aangeraden om in april en mei een kijkje te nemen op de "Dog's Cementery" naast Baby Beach op het terrein van de Lago. Hier kan men de vogels zonder ze te storen, het beste waarnemen.

Stinapa-Aruba wijst er ten overvloede op, dat de rifeilanden gedurende de periode april tot en met augustus geheel verboden terrein zijn, hetgeen betekent dat onbevoegd aanwezigen strafbaar zijn. Natuurliefhebbers kunnen hun medewerking verlenen door een oogje in het zeil te houden en de politie op de hoogte te stellen indien zich onregelmatigheden voordoen.

Stinapa-Aruba hoopt, dat iedereen zal meewerken om van dit broedseizoen weer een succes te maken, zodat Aruba ook in de toekomst het belangrijkste broedgebied van de sterns blijft.

AMIGOE WOENSDAG 3 APRIL 1985

Initiatiefnemer wordt ongeduldig van wachten

Plan voor Medische school op Aruba

ORANJESTAD — Mits van het Bestuurscollege de nodige medewerking wordt verkregen bestaan er plannen om binnen korte tijd een medische school op Aruba te beginnen, die voornamelijk gericht zal zijn op Amerikaanse medische studenten in de regio.

De heren Rob Sweebe en Marcel Monsuaret van het Marketing bedrijf Roma Productions, gevestigd in Veldhoven en tijdelijk op Aruba, vertelden de Amigoe gistermiddag over deze plannen. In januari vertoefden de heren op Antigua waar zij kennis maakten met dokter Clifton Woods van het International Resource Development Institution, die met zijn groep een studie maakte van de mogelijkheden een medische school op Antigua te beginnen.

De Roma Productions bracht tijdens gesprekken naar voren dat voor een dergelijke school — mede gezien de infrastructuur — een van de Antilliaanse eilanden het best in aanmerking zou komen, waarbij de naam Aruba viel.

Al spoedig werd een bezoek aan Aruba gebracht waar dankzij de bemiddeling van de heer Tommy Leest (RVD) dr. Woods in de gelegenheid werd gesteld om aan een groep bestaande uit Onderwijs-gedeputeerde mr. John van der Kuyp, het hoofd van DECO drs. Van Trikt, het hoofd van het hospitaal dr. Frans Hage, het hoofd van de Gezondheidsdienst dr. Jansen en de heer Thijsen van Onderwijszaken nadere uitleg te geven over de medische school. De plannen vielen in goede aarde en reeds op 12 februari werden de afgeronde voorstellen bij het Bestuurscollege ingediend. Daarna hoorde de groep niets meer. De heer Sweebe zette uiteen dat dr. Woods en zijn groep ongeduldig worden omdat zij reeds in mei van dit jaar op Aruba hadden willen beginnen. Wanneer dit niet lukt dan kan men pas weer in september aan de slag. Dit is verlies van tijd. De heer Sweebe verwacht dat er ruim 100 studenten naar deze school zullen komen.

Mocht men van het BC niets meer horen — hetgeen betreurd wordt — dan zal de groep de plannen op Antigua weer opnemen. Daar gaat men dan vermoedelijk de school vestigen.

Zondag 14 april in De Tempel:

Henk van Ulsen brengt "Het boek Job"

WILLEMSTAD -- Toneelliefhebbers kunnen hun hart ophalen: opnieuw komt Henk van Ulsen naar Curacao. Op zondagavond 14 april a.s. brengt hij in Theater "De Tempel" zijn nieuwste produktie "Het boek Job".

De aanvang is 20.30 uur en de opbrengst is geheel bestemd voor de restauratie van de Fortkerk.

De kaarten, die 15 gulden per stuk kosten, zijn vanaf zaterdag a.s verkrijgbaar bij Zuikertuintje en van Dorp Promenade.

Henk van Ulsen, die ook op Curacao veel Theaterwerk verzorgde, behoeft geen introductie meer. Velen zullen o.a. zijn produktie 'Dagboek van een gek' herinneren.

Bij de uitwerking van "Het boek Job " koos van Ulsen de novelle "Drie rode rozen" van Abdel Herzberg min of meer als raamvertelling. Herzberg vertelt van een jood in onze dagen, Salomon Zeitscheck, die na de oorlog nagenoeg als enige van zijn familie eenzaam achterblijft. Hij denkt na over het leed dat hem overkwam, het waarom, over straf en schuld èn hoe er zonder straf toch schuldig aan kan zijn.

Dan valt hem het bijbelboek Job in handen: de verwantschap is herkenbaar.

Henk van Ulsen heeft getracht het boek Job in onze dagen, anno 1985, een optimale zeggingskracht te geven. Hij heeft gezocht naar een zo sterk mogelijk werkende actualisering. zowel verbaal en visueel als inhoudelijk.

Henk van Ulsen: "Ik hoop herdenkbaarheid te brengen die tevens geloofwaardigheid insluit.

AMIGOE DONDERDAG 4 APRIL 1985

ST EUSTATIUS -- Het eerste song festival op St Eustatius, georganiseerd door de Buzzy Bees is een groot succes geworden. Alle kaarten waren uitverkocht en in het community center waren ongeveer 400 mensen aanwezig. Wegens plaats gebrek moest echter een aantal van de aanwezigen het song festival buiten beluisteren. Winnaar van het song festival was Kenneth Mitchel met het lied "Prince of Darkness". Op de tweede en derde plaats eindigden Maxine Suares met "Don't fall in love with a dreamer" en Robert Redan met "I love my music". Het populairste lied "Come back to me" werd gezongen door Walton Schmidt. De trofeeën werden overhandigd door de heer Sprockel van Cede Antiyas.

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN Maandag 1 april 1985

Workshop literatuur

WILLEMSTAD - De associatie van Christelijke Onderwijzers organiseert op zaterdag 13 en zondag 14 april a.s. een Literatuur Workshop in Landhuis Habaai. Dit kwam tot stand in samenwerking met het Antilliaans Taleninstituut, de Sektie Kultuur van het eilandgebied en het Departement van Kultuur en Onderwijs van de Centrale Overheid.

Het doel is een impuls te geven om de produktie van literatuur in het Papiamentu te stimuleren. Er zal daarom veel nadruk gelegd worden op het praktische en technische gedeelte van de produktie van proza, poëzie en drama.

De deelnemers krijgen de gelegenheid literaire teksten te maken onder begeleiding van specialisten in deze materie. Dit zijn: Ellis Juliana (proza), Henry Habibe (poëzie), Laura Quast (drama), Frank Martinus (literair effekt), Jules Marchena (literaire techniek).

Zaterdag 13 april wordt er een "kulturele avond" gehouden voor de deelnemers en introducés.

Het inschrijvingsgeld voor deze workshop bedraagt f. 25,--. Inschrijving dient te geschieden bij de Sektie Kultuur, Van Raderstraat, Scharloo, tel. 613900, tot 10 april a.s. Elke deelnemer moet tenminste twee door hemzelf gemaakte teksten meebrengen.

AMIGOE DONDERDAG 4 APRIL 1985

Bij opening jeugdhuis

Crestian breekt lans voor meer toneel in Rincon

KRALENDIJK — Tijdens de opening van het nieuwe jeugdhuis van Rincon sprak gedeputeerde Franklin Crestian er zijn spijt over uit, dat het toneel dat opgevoerd werd, nu voornamelijk afkomstig was van Curaçaose of Arubaanse groepen, terwijl vroeger Rincon bekend was om de artistieke prestaties op dit gebied.

Crestian acht het een dringende noodzaak, dat er een duwtje in de goede richting gegeven zal worden [illegible] wijk Rincon weer toneelstukken zal gaan opvoeren. Op eigen kracht en met eigen mensen. Juist het nieuwe gebouw, dat met faciliteiten op het gebied van toneel ver uitsteekt boven de andere wijkcentra, die alle volgens hetzelfde systeem zijn gebouwd geeft alle aanleiding om weer aandacht te besteden aan het toneel, zoals dat ook vroeger gebeurde.

Ged. Crestian memoreerde in zijn toespraak de toneel- opvoeringen van Coleta Frans en Emma Pourier die met de toenmalige jeugd uitstekende toneelstukken op de planken wist te zetten.

Het viel gedeputeerde Crestian voorts wel op, dat juist Rincon een sterke ontwikkeling had meegemaakt op het gebied van dans, zang en muziek, maar met bezorgdheid constateerde Crestian dat er achteruitgang was in het toneel. Rincon, aldus de gedeputeerde van Cultuur is een bakermat van de cultuur en dat heeft zich reeds meerdere malen gemanifesteerd in kunstzinnige uitingen.

Amigoe 3-4-85

Roerende uitvoering "Stabat Mater"

Koor: Orfeon Crescendo

ZEER ONVERDIEND was de Brievengatkerk gisteravond niet geheel bezet tijdens de uitvoering van Joseph Haydn's «Stabat Mater», uitgevoerd door het koor Orfeon Crescendo onder leiding van Frank Davelaar. Waar men in New York, Parijs, Wenen talloze uitvoeringen van de «Schöpfung» of de «Jahreszeiten» kan beluisteren, zal iedereen toch naar een klein eilandje in de Caribische Zee moeten trekken om daar een utivoering van Haydn's «Stabat Mater» bij te wonen. Wordt dit werk zo weinig gespeeld?

In geen enkele encyclopedie of muziek- geschiedenisboek dat tot mijn beschikking staat, wordt dit werk beschreven, anders dan even genoemd bij Haydn's kerkmuziek, die door Mendelssohn eens "schandalig gezellig" werd genoemd. Nog al te vaak wordt zijn muziek als zonnig en opgeruimd beschreven. Maar hoeveel ernst ligt er niet geborgen in de langzame delen van de symfonieën, van de kamermuziek- werken, de groot koor- composities.

Zo ook in dit «Stabat Mater», dat blijkt vele momenten van geïnspireerd en ontroerend muziekmaken te bevatten. De woorden van het «Stabat Mater» roepen geen andere gewaarwordingen bij Haydn op dan er muziek bij te schrijven, die wel degelijk uit het hart komt! Typisch, hoe de tenor het werk beschouwend inleidt en in genade besluit; het contemplatieve in de altaria «O quam tristis», gevolgd door het bewogen «Quis est Homo» van het koor, waarna in de sopraan- aria het hartverscheurend lijden van de Moeder ontroerend bezongen werdt. De geseling en het vloeiende bloed wordt in onrustig tempo door de basaria weergegeven. Het koor bezingt het meedelen in de smart. Het werk bereikt zijn hoogtepunt in een grote fuga voor kwartet en koor in het «Virgo Virginum», zeer imposant door solisten en koor vertolkt. In het juichende slot «Amen» komt ineens een sopraan coloratuur passage voor, die in religieuze zin nergens op slaat, maar die toch geheel in het wezen van Haydn's kinderlijke vroomheid past. Beleef je de glorie van het hemelse paradijs? Nou, dan zing je zó, en niet anders.

Alle lof voor de bezielende wijze waarop de solisten Barbara Newton- sopraan; Bita van Buuren- alt, Bernardino van Baars- tenor en Nic Møller- bas- bariton zich van hun taak hebben gekweten. De zeer muzikale wijze waarop Robert Rojer op de vleugel de orkest partij gestalte gaf, verdient alle bewondering. Frank Davelaar en koor: bedankt voor deze mooie en inspirerende vertolking!

LANDHEER

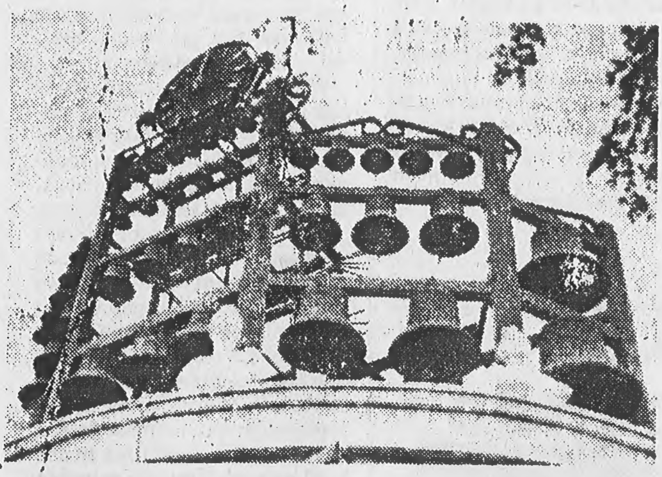
Jan Moerenhout

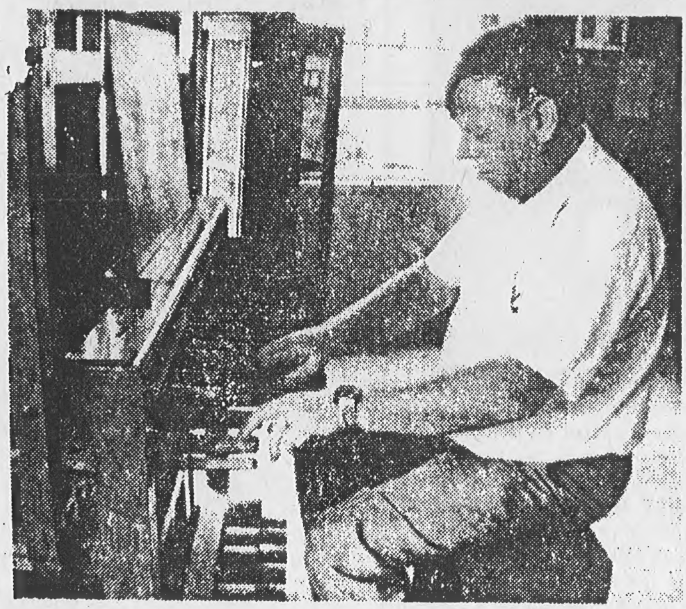
TERUG VAN WEGGEWEEST

WILLEMSTAD — Na twaalf en een half jaar van het eiland te zijn geweest kwam Jan Moerenhout, voor een werkbezoek, weer op Curaçao terug. Gedurende een twaalfjarig verblijf op de Nederlandse Antillen -van 1960 tot 1972-- was hij onder meer werkzaam bij de Voogdijraad op Curaçao, als medewerker van de tegenwoordige Hoofdredakteur van dit blad, Henk van Delden. Daarna kwam hij in dienst van de Koninklijke Marine, waar hij huisvesting, sociale en personeelszaken behartigde. Hij was op Curaçao aktief in de muziek als organist en beiaardier.

Momenteel is Jan Moerenhout werkzaam bij de Rijksluchtvaartdienst in Nederland, als Hoofd Toezicht Vliegend Personeel, onder meer belast met het toezicht op vliegopleidingen, examens en bevettering van vliegers. Hij voerde de afgelopen dagen op Curaçao besprekingen in verband met de samenwerking op luchtvaartgebied tussen Nederland en de Antillen.

Zondagmorgen j.l. verzorgde hij een carillonbespeling op de beiaard van het Curacaos Museum. "Jammer dat niemand meer op dit mooie instrument speelt", zegt hij met een lichte heimwee in zijn stem naar de tijd dat hij regelmatig de klokken tot leven bracht. Vandaag keert hij naar Nederland terug. Met enige trots dat hij het Papiamentu nog redelijk beheerst zegt hij: "te aworo mi dushi Corsow"...

WILLEMSTAD - Op de ene foto Jan Moerenhout tijdens de carillonbespeling op de beiaard van het Curacaos Museum. Op de andere foto het carillon dat thans zo weinig wordt bespeeld....

Algemeen Dagblad 13/4-'85

Keurig naslagwerk

WAT is het doel van een encyclopedie? Dat je snel iets kunt opzoeken over een onderwerp waarvan je weinig of niets weet. Zo simpel ligt dat.

Toch lukt dat bij veel informatieve werkjes, die in Nederland verschijnen, nog wel eens niet, omdat bij voorbeeld de inhoud ondergeschikt is gemaakt aan de vormgeving. Je bent dan uren bezig om alleen te weten te komen hoe je iets moet opzoeken. De vormgever heeft dan weer eens een creatieve bui gehad.

De *Encyclopedie van de Nederlandse Antillen* is gelukkig een voorbeeld van hoe het wel moet. Het 552 pagina's tellende boek is een toonbeeld van duidelijkheid, overzichtelijkheid en zakelijkheid. De hoofdonderwerpen zijn helder aangegeven, en voor de verwijzingen naar aanverwante thema's geldt hetzelfde. Bij de trefwoorden die de hoofdonderwerpen aangeven, is voorrang gegeven aan de op de Nederlandse Antillen gebruikte Papiamentse en Engelse benamingen.

Het gaat om de tweede druk van de encyclopedie, waarvan de eerste druk in 1969 verscheen. Gezien de enorme veranderingen op politiek, sociaal-economisch en cultureel terrein was het hoognodig dat er een nieuwe editie verscheen. De snelle ontwikkelingen op de Antillen bleken niet met een supplement op te vangen.

Bij de tijd

Hoewel de voorbereiding voor de uitgave van een encyclopedie veel tijd vergt, is dit werk up to date. Zelfs de sluiting van de LAGO-raffinaderij per 31 maart van dit jaar wordt nog vermeld. Het boek is kortom onontbeerlijk voor iedereen die zich met de Nederlandse Antillen bezighoudt of erin geïnteresseerd.

• Encyclopedie van de Nederlandse Antillen, De Walburg Pers, Zutphen, 552 pagina's, 125 gulden, tot 1 juli van dit jaar geldt een speciale introductieprijs.